

สมาธิเพื่อปัญญา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อันนี้เราสงสาร มันเป็นพื้นฐาน ดีมาก

ถาม : ดิฉันอยู่ต่างแดน ได้ฟังเทศน์หลวงพ่อบ้างครั้งตลอดค่ะ ตอนนี้นำกำลังคิดขัดในการภาวนา มีคำถามอยากทราบถามหลวงพ่อบ้าง

๑. ดิฉันเคยจิตแบบเฉยๆ มา ๒ ปี ตอนนี้นำกำลังกลับลำเรือ หันมาฝึกกรรมฐานให้จิตสงบ ให้ทำความสงบเป็น ดิฉันใช้พุทโธไปเรื่อยๆ แล้วทุกครั้งมันจะมีอาการบีบคั้น ตัวเบาบ้าง เหมือนตัวสูงบ้าง แล้วก็เคลิ้มๆ ถ้าออกจากสมาธิจะเหมือนว่า (หลวงพ่อบ้าง : อันนี้สำคัญมาก) จะเหมือนว่าตะกั่วนี้กลับไป แต่ไม่ได้กลับ

หลวงพ่อบ้าง : “เมื่อกี้เหมือนกลับไปแต่ไม่ได้กลับ” นี่ก็เข้าข้างตัวเอง “ถ้าเมื่อกี้กลับไป” ก็มันกลับไปแล้ว

ถาม : เมื่อกี้กลับไป แต่ไม่ได้กลับเพราะยังนั่งตัวตรง แล้วก็ยังมีสติ จะพยายามดึงเข้าพุทโธทุกครั้งทีผลไป ๑. นะ

๒. วันก่อนได้ฟังคำสอนของหลวงปู่เจี๊ยะ ท่านสอนให้ดูกาย ตัดกายขึ้นนั้นมาพิจารณา ดิฉันเกิดความสับสนว่า ถึงเวลาที่ดิฉันควรจะเปลี่ยนกรรมฐานมาเป็นการเจริญอสุภะหรือยัง เพราะที่ผ่านมาใช้พุทโธมันก็จะเคลิ้มๆ ดิฉันอยู่ตรงนั้นตลอด แต่อีกใจก็เถียงว่า จะจับอะไรก็ทำให้มันจริงจังไปสักอย่าง จะฝึกพุทโธก็ทำไป

๓. ขอมรับว่าความลังเลสงสัยนี้ กลายเป็นนิเวศน์ขวางการทำความสงบได้เหมือนกัน เลยอยากถามหลวงพ่อบ้างว่า ดิฉันควรเปลี่ยนไปดูกายอย่างที่หลวงปู่เจี๊ยะสอนบ้างหรือไม่ หรือว่าควรจะสลับกับพุทโธ หรือควรเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งก่อน

หลวงพ่อบอก : พื้นฐานของการปฏิบัติเลยนี้ พื้นฐานของการปฏิบัติทุกคนจะเจออุปสรรคอย่างนี้ทั้งนั้นเลย เพราะเวลาการปฏิบัติเนี่ยพื้นฐานมันเป็นแบบนี้ พอพื้นฐานมันเป็นแบบนี้ปั๊บ ที่เราย่อมมีครูมีอาจารย์กันก็เพราะเหตุนี้ เวลาเราทำอะไรไป เกิดความลังเลสงสัย แล้วเราก็อ่านหน้าพะวงหลัง ทำสิ่งใดไม่เป็นประโยชน์เลย แล้วพอทำไปนะ

เอาข้อที่ ๑. ก่อน ดิฉันดูจิตเฉยๆ มา ๒ ปี ตอนนี้นำกลับมาตั้งคำถามมาฝึกกรรมฐาน ให้จิตสงบให้เป็น ดิฉันใช้พุทโธไปเรื่อยๆ แล้วทุกครั้งมันจะมีอาการ มีปีติคือตัวเบาบ้าง เหมือนตัวสูงบ้าง แล้วก็เคลิ้มๆ ถ้าออกจากสมาธิจะเหมือนว่าตะก็หลับไปแต่ไม่ได้หลับเพราะยังนั่งตัวตรง และยังมีสติที่จะพยายามดึงเข้าพุทโธทุกครั้งทีผลอไป ผลไป อันนี้เอาประเด็นนี้

เวลากำหนดพุทโธๆๆ เวลาพุทโธนะ เหมือนกับเราจะต้อง ต้อง! เราจะทำอะไร เราจะต้องปรับพื้นฐานกับความพร้อมของเรา เวลาเด็กเห็นใหม่ เด็กมันมีการศึกษากาลเวลาเราเด็กเราโตขึ้นมา อนุบาลเนี่ยเราต้องวางพื้นฐานการศึกษาให้เขามั่นคงของเขา เวลาเขาโตแล้ว เขาจะได้ศึกษาไปด้วยความตลอดรอดฝั่ง

ฉะนั้นพอจิตของเราเนี่ยเราจะปฏิบัติกัน เราจะปฏิบัติกันเห็นใหม่ โดยสามัญสำนึกเราบอกก็เรามีสติอยู่แล้ว ทุกอย่างเราพร้อมอยู่แล้ว เราจะปฏิบัติของเราไปเลย เราใช้ปัญญาๆ ไปเลย ถ้าเป็นปัญญาไปเลยเห็นใหม่ เมื่อก่อนเขาพูดตรงนี้ เขาบอกว่าสิ่งที่พวกเขาหัวปักหัวปำก็บอกว่า ในเมื่อเป็นปัญญาชน ปัญญาชนมันทำสมาธิไม่ได้ คนเมือง! คนเมืองทำสมาธิไม่ได้ ต้องใช้ปัญญาไปเลย แล้วปัญญาอย่างนั้น ปัญญาอย่างนั้นเป็นปัญญาความเข้าใจ ที่ว่าดูจิตเฉยๆ มันเป็นปัญญาความเข้าใจ ความเข้าใจว่าเราไม่แส่ส่ายไป เราไม่แส่ส่าย

เขาอ้างสูตรหนึ่งที่ว่า เทวดามาขวางพระพุทธเจ้าไง เขาเข้าใจว่าเขาเป็นพระโสคาบัน แล้วพระพุทธเจ้าบอกว่าเราไม่เพ่งและไม่เฝียง ไม่เพ่งและไม่ส่งออกไป อยู่เฉยๆ เนี่ยเขาบรรลุได้ เราอธิบายไว้เหมือนกันเมื่อก่อน ธรรมะเนี่ยมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ถ้าพูดอย่างนี้ละ ถ้าพูดถึงเราบอกว่า ถ้าเขาถามอย่างนั้น ไม่เพ่ง ไม่เฝียง เนี่ยเราถึงบรรลุได้ เราบอกว่าถ้าอย่างนั้นมา มันต้องมีพื้นฐานมาก่อน พื้นฐานในการปฏิบัติมา

ถ้าไม่เพ่งไม่เฝียงอย่างไร เรายกหลวงตา เมื่อวานยกหลวงตานะ ว่าหลวงตา เวลา มันมี ๕ ประโยคไปถามหลวงตา หลวงตาเทศน์ออกวิทยุนี้บ่อยมากว่า บอกว่าจิตนี้มันจะเป็นนิพพานอย่างไร หลวงตาพูดถึงว่าจิตที่เป็นกลางที่เป็นมัชฌิมา จิตที่เป็นกลางที่เป็นมัชฌิมา ต้องฟังคำนี้ก่อนดีๆ นะ คำว่าเป็นโศคาบัน เป็นสภิตา เป็นอนาคามาก่อน แล้วเขาถามว่าจะจะเป็นพระอรหันต์อย่างไร ใจ เพราะพระอรหันต์นะมันต้องทำลายจิตใจ ก็คือว่า จิตนี้เป็นกลางเห็นใหม่

ถ้าจิตนี้เป็นกลาง เวลาเป็นพระอนาคาขึ้นมา เห็นใหม่เวลาส่งไป ปัญญามันออก นั้นนะมันไปข้างใดข้างหนึ่ง มันพอมันเป็นกลาง เราบอกว่า เพราะในสังโยชน์เบื้องบนมี รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ไอ้อุทธัจจะมันเป็นสังโยชน์ตัวหนึ่ง การเฝียงไปข้างใดข้างหนึ่งเนี่ยอุทธัจจะ ฉะนั้นมันเป็นมัชฌิมา มัชฌิมาเป็นกลาง พอมัชฌิมาเป็นกลาง ปัญญา มันจะเกิด แล้วทำลายตัวมันเองลงอย่างนั้น

ถ้าทำลายอย่างนี้ นี้พูดถึงว่า ถ้าบอกว่าไม่เพ่งและไม่เฝียงไป พอเราไปคิดว่า ปัญญาอย่างนี้เราเข้าใจของเรา แล้วนี่ถือว่าเป็นปริยัติ มันเป็นพุทธพจน์ เป็นคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าต้องทำให้ถูกหมด แล้วพอทำให้ถูกหมด อันนั้นมันเป็นคำสั่งสอน พระพุทธเจ้านะ แต่ของเราเรายังทำกันไม่เป็นเลย เราเองเห็นใหม่ ทุกคนพอพูดเรื่อง ศาสนายังไม่เชื่อเลยนะ ชีวิตนี้มาจากไหน ตายแล้วไปไหนถึงแล้ว แล้วนรกสวรรค์มี หรือไม่มีนี่ยังงงเข้าไปใหญ่ ๒ ชั้น ๓ ชั้นเลย ยิ่งพอบอกให้ทำสมาธิ มาพุทธ ๓๐๐๐ ไอ้พุทธ โธ ยิ่งพุทธ โธ ยิ่งงงเข้าไปใหญ่ แล้วพุทธ โธ ไปพุทธ โธ มากี่เลยสับสนเลย สับสนไปหมดนะ

แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ โดยธรรมชาติเราเป็นผู้ใหญ่ เราเคยเป็นเด็กมาก่อน คน ที่มานั่งอยู่เป็นทารกมาก่อน เป็นเด็กมาก่อนทั้งนั้น โดยธรรมชาติมันจะเป็นอย่างนี้ ทั้งหมด ทีนี้ครูบาอาจารย์ที่ท่านที่ปฏิบัติแล้ว ท่านเป็นเด็กมาก่อน คือจิตใจท่านต้องวาง พื้นฐานมาก่อน พอวางพื้นฐานมาก่อน ทำอย่างไร พุทธโธแล้วมันจะเป็นอย่างไร นี่พอพุทธ โธขึ้นมาเห็นใหม่ เราไปติดกันนะ เมื่อวานเราคุยกับเขาอยู่เหมือนกัน จะบอกเมื่อวานๆ เพราะมันเพิ่งพูดมาสดๆ เมื่อวานเราบอกว่าไอ้สมาธิไม่สมาธิ มันไม่เป็นประเด็นเลย ประเด็นมันอยู่ที่ถูกหรือผิด ที่เราพูดอยู่ เราบอกสอนผิด สอนผิด ประเด็นมันอยู่ที่ถูกหรือ ผิดนะ มันประเด็นไม่ใช่อยู่ที่สมาธิหรือไม่ใช่สมาธิ พวกที่พุทธ โธๆ พวกชอบสมาธิ พวก ที่ใช้ปัญญาไปเลยนั้นไม่ชอบสมาธิ สุขขวิปัสสโก เตวิชโช บอกไม่ใช่!

ถ้าเป็นสมาธิ ทำสมาธิก็ต้องสมาธิถูก ถ้าสมาธิผิดก็เป็นมิจฉาสมาธิ ถ้าเป็นปัญญา ที่ถูกก็เป็นปัญญาที่ถูก ถ้าเป็นปัญญาที่ผิดก็เป็นมิจฉาปัญญา มันเป็นมิจฉาทั้งหมด ฉะนั้นประเด็นไม่ใช่อยู่ที่ทำสมาธิหรือไม่ทำสมาธิ นี่ประเด็นมันอยู่ที่ถูกหรือผิด พอถูกหรือผิดนี้ ย้อนกลับมาแล้ว ย้อนกลับมาที่พุทโธ พุทโธๆ พวกนี้เห็นใหม่ เมื่อไหร่จิตเรา จะลงสมาธิ แล้วพอสมาธิแล้วเมื่อไหร่เราจะใช้ปัญญา มันก็เลยมาติดตรงนี้ไง ตรงที่ว่า เนี่ย “ตอนนี้กลับลำเรือมาเพื่อทำกรรมฐานให้จิตสงบ”

แล้วพอทำจิตสงบมันก็เหมือนเคลิ้มๆ ไป พอทำเคลิ้มๆ ไป เพราะเราตั้งใจเพื่อที่จะ ทำสมาธิไง เราตั้งใจเพื่อทำสมาธิ ต้องเป็นสมาธิอย่างเดียว นี่เป็นสมาธิแล้ว พอเป็นสมาธิ เหมือนเรากินอาหาร ไข่ใหม่ พอเราดักอาหารไปสักคำสองคำเนี่ย เรามีธุระปะปัง แล้ว อาหารในท้องเรานั้นก็ยังไม้อิ่ม แต่เรามีกำลังทำอย่างอื่นได้ใหม่ ก็ทำได้ แต่ถ้าเรากินอิ่มก็ ทำอย่างอื่นก็ยังถนัดเข้าไปใหญ่ นี่คำว่าพุทโธๆ เนี่ย การกินอาหารนี้มันต้องต่อเนื่อง เพื่อ จะให้เราอิ่มหน้าสำราญ

การทำพุทโธๆ เมื่อไหร่มันจะสงบล่ะ นี่มันไม่สงบ มันไม่สงบ การกินอาหารอยู่ เราจะทำอย่างอื่นบ้างก็ได้ นี่คำว่าพุทโธๆๆๆ อย่างที่คำถามที่ว่าเห็นใหม่ “แล้วพอฟัง หลวงปู่เจี๊ยะแล้ว หลวงปู่เจี๊ยะบอกว่าให้ตัดกายพิจารณา” อย่างนี้มันทำได้ไง เราจะบอก ว่าเวลากำหนดพุทโธๆๆๆ ไปเรื่อยๆ พอพุทโธไปเรื่อยๆ พอจิตมันสงบหรือว่ามันมี อุปสรรคอย่างเช่น ถ้ามันเคลิ้มๆ เคลิ้มๆ อย่างนี้ปล่อยไม่ได้ คำว่าเคลิ้มๆ นะ เพราะ เคลิ้มๆ มันมีความรู้สึกอยู่ เพราะธรรมชาติของกิเลสมันเข้าข้างตัวเองหมด

เพราะว่าเคลิ้มๆ เรายังรู้สึกตัวอยู่เคลิ้มๆ มันเหมือนกิ่ง ถ้าเรามีสติสมบูรณ์ เราจะ รู้ชัดสมบูรณ์มากเลย เคลิ้มๆ นะสติเราหายไปแล้วครั้งหนึ่ง แล้วพอสติเราหายไป ครั้งหนึ่ง มันสามารถ ภาษาวาเคลิ้มๆ เนี่ยนะ เรว่ามันหลับไปแล้วละ หลับไปแล้ว เพราะคำที่ชัดเจนมากคือว่า “เวลาออกจากสมาธิ เหมือนตะกั่วนี้หลับไป” เหมือนหลับไป มันเหมือนหลับไปเนี่ยมันหลับไปแล้ว พอหลับไปแล้ว เพียงแต่ว่ามันเป็นการรู้อารมณ์ ที่ล่วงมาแล้ว มันถึงไม่รู้ว่าจะอาการหลับ เรารู้ถึงอารมณ์ที่ผ่านมาแล้วไง ว่าน่าจะเป็นอย่าง นั้น

เหมือนกับหลับไป คำว่าเหมือนเพราะว่ามันยังเข้าข้างตัวเองอยู่นะ แต่ถ้ามันเป็น ปัจจุบันนะ เมื่อกี้นอนหลับเพิ่งตื่น อย่างนี้ถูกต้องชัดเจนเลย แต่เมื่อกี้นี้หลับไป เพิ่งตื่น

มาเดี๋ยวนี้ พอตื่นมาอย่างนี้ปั๊บ เราจะบอกว่าค่อยๆ แก้ไปนะ เป็นอย่างนี้เราเอามาพูดบ่อย ใช้ใหม่ เวลาบอกว่าเรานี้ละ ตกวงวังค์นะหลับไปที่ ๗-๘ ชั่วโมง ใ้อัที่ว่าหลับไปเนี่ย ไม่ใช่พูดเพื่อเหยียบย่ำ หรือพูดเพื่อเหยียดหยามคุณครูใครนะ เราจะพูดให้มันชัดเจน เวลาให้มันชัดเจนว่า ถ้ามันเป็นอย่างนี้ มันหลับไปก็ยอมรับว่าหลับไป แล้วแก้ไข

ถ้าเหมือนว่าหลับไป เหมือนขโมยของเขามา แล้วบอกว่าไม่ได้ขโมย ไม่ได้ขโมยคือไม่ผิดใจ นี่เหมือนกัน หลับไปแต่บอกว่าเหมือนหลับไป มันก็เหมือนกับไม่ได้ขโมย ก็เหมือนไม่ผิดใจ ไม่ผิดก็ไม่ได้แก้ไขนะ แต่ถ้าบอกว่าเมื่อกี้นี้หีบของเขามาด้วยความเปลวไป ยอมสารภาพ ถ้าเป็นพระมันปลงอาบัติเนาะ ยอมสารภาพ พอยอมสารภาพปั๊บ เราได้แก้ไขเลย ถ้าได้แก้ไขนะ ตรงนี้กลับมาพูดโธให้ชัดๆ หรือพูดโธเร็วขึ้น ทำให้มันเป็นประโยชน์ขึ้นมา

แต่ถ้าพอพูดโธแล้ว มันมีอาการต่างๆ สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจังทั้งหมด เดี่ยวมันก็ดี เดี่ยวมันก็ร้าย เดี่ยวก็ควบคุมได้ เดี่ยวก็ควบคุมไม่ได้ เราก็หาอุบายวิธีการเพื่อหลบหลีก เพื่อแก้ไขอันนี้ไป หลบหลีกแก้ไขอันนี้ไป โดยพื้นฐานนะคนปฏิบัติใหม่ๆ เป็นอย่างนี้ทั้งหมด เพราะจิตเวลาลงสมาธินี้ คิฉิ เรานั่งทำงานนะ เราเขียนหนังสือในหลายๆ ชั่วโมงเรายังล้าเลย เรายังเขียนผิดได้เลย นี่เขียนหนังสือนะ

แล้วนี่เรากำหนดจิตของเรา พูดโธๆๆๆ เป็นนามธรรมด้วย ทำไมมันจะไม่ผิดพลาด ทำไมไม่มีความผิดพลาด มีความเสียหายไป มันผิดพลาดก็เสียหาย หนังสือเวลาเขียนนะ เวลามันเขียนผิดนะเราต้องลบทิ้งนะ ลบทิ้งหรือเปลี่ยนกระดาษใหม่เลย ใ้อันี้จิตของเราเห็นใหม่ เวลากำหนดผิดพลาดไปต่างๆ นะ เราก็กลับใหม่ ไม่เป็นไรหรอก ไม่เป็นไร ตั้งใจทำไป ทีนี้พอจิตมันมีความสงบบ้าง มีความสงบ มีพื้นฐานบ้างออกใช้ปัญญาได้ ออกคิดได้ ออกตรึกได้ ออกตรึกนะ เราจะบอกว่า..

ถาม : วันก่อนได้ฟังหลวงปู่เจี๊ยะท่านสอนให้ดูกาย ตัดกายขึ้นนั้นมาพิจารณาคิฉินมีความสับสนว่า ถึงเวลาที่คิฉินควรจะเปลี่ยนกรรมฐานมาเป็นเจริญอสุภะหรือยัง เพราะที่ผ่านมาใช้พุทโธนั้นก็เคลิ้มๆ คิฉินอยู่ตรงนี้ตลอด แต่อีกใจหนึ่งก็เถียงว่า

หลวงพ่ : เห็นไหม “อีกใจก็เถียงว่า” อีกใจก็เถียงว่า เพราะว่าเรายึดคำสอน ยึดคำสอนนี้ถูกต้องนะ ยึดไว้ก่อน แต่นี้พ่อกว่า อีกใจจะเถียงว่ามันก็ต้องลองใจ มันต้องลองต้อง

ทำให้เป็น เหมือนรถนะ รถเนี่ยเราจะออกเกียร์ ๕ หรือออกเกียร์ ๔ แล้วออกเกียร์ ๔ ไม่ได้มันดับหมด รถก็ต้องมีเกียร์ ๑

ถ้ารถเกียร์ ๑ เราติดอยู่เกียร์ ๑ ตลอดเวลา รถจะออกเกียร์ ๑ แล้วจะใช้เกียร์ ๑ ไปตลอดทาง มันก็เป็นไปไม่ได้ นี่ก็เหมือนกันเริ่มต้นของเรา เราก็ตั้งสติกำหนด พุทโธๆ ของเราไปก่อน เหมือนเกียร์ ๑ ออกเกียร์ ๑ ได้แล้วเราก็ใส่เกียร์ ๒ เกียร์ ๓ เกียร์ ๔ นี่ก็เหมือนกัน พอพุทโธๆ จิตมันมีหลักมีเกณฑ์แล้ว ก็ออกมาใช้ปัญญา ใจตัดกายมาพิจารณากายของหลวงปู่เจี๊ยะ มันก็คือคำว่าพุทโธนะ

ถาม : นี่เพราะ ดิฉันเกิดความสับสนว่า ดิฉันควรจะเปลี่ยนจากกรรมฐานมาเป็นเจริญอสุภะหรือยัง

หลวงปู่ : เจริญอสุภะเห็นใหม่ เพราะคำว่าเจริญอสุภะ ตรงนี้ะเปลี่ยนจากกรรมฐานมาเป็นเจริญอสุภะนี้ เราคิดว่าสิ่งที่กำหนดพุทโธนี้เป็นกรรมฐาน แล้วพอไปพิจารณากาย มันจะเป็นอสุภะ มันจะเป็นวิปัสสนา หลวงปู่เจี๊ยะสอนเอง หลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดเองว่า ถ้าเอาจิตเนี่ย จิตนี้ะกำหนดตามข้อกระดูกไป อยู่ในร่างกายนะเป็นชั่วโมงๆ ได้ ท่านบอกนี่คือสมณะ นี่คือทำสมาธิ ถ้าจิตมันอยู่ในร่างกายนี้ตลอดเป็นชั่วโมง ครึ่งชั่วโมง มันไม่แลบออก เหมือนเราพุทโธแล้วมันจะแลบออก แล้วมันจะหนีไป

แต่ถ้ามันอยู่ในร่างกายนี้คือสมณะ พอสมณะเสร็จแล้ว พอจิตเราอยู่ในกายนี้ เราบังคับจิตใจอยู่กับข้อกระดูกด้วยสติปัญญาของเรา พอจิตมันสงบขึ้นมา มันเห็นข้อกระดูก เห็นกระดูกนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง เราถึงบอกว่าพิจารณากายตัดกาย ว่าเป็นเจริญอสุภะ มันยังไม่เป็นอสุภะ มันจะเป็นอสุภะไม่เป็นอสุภะ อันนี้มันเป็นสมมุตินะ คือเหมือนกับสมมุติ ถ้าเด็กๆ มันเห็นเป็นซากศพมันก็ว่าอสุภะ แล้วเราบอกว่าไม่ใช่ แล้วเราจะสื่อกันอย่างไร มันก็เป็นสมมุติ สมมุติอันหนึ่ง

แต่มันยังไม่ใช่วิปัสสนา จะเป็นวิปัสสนาไม่เป็นวิปัสสนาไม่สำคัญ อย่างที่พูดเนี่ย เราทำสมาธิเพื่อปัญญา เราไม่ได้ทำสมาธิเพื่อสมาธิ ฉะนั้นถ้าเราทำสมาธิ ว่าต้องเป็นสมาธิขนาดนี้ระดับนี้ๆ แล้วเขาเรียกออกวิปัสสนา แล้วทุกคนก็..ตรงนี้เป็นจุดบอดใจ จุด

บอกที่ให้เราเอามาอ้างอิงได้ว่า คนที่ทำพุทธโรที่ท่าสมถะ แล้วเมื่อไหร่ได้ใช้วิปัสสนา ถ้าใช้ปัญญาไปเลย มันจะวิปัสสนามันก็ไม่ใช่อีกละ

เพราะใช้ปัญญาไปเลยนะ ถ้าประสาครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติเป็น มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิไง มันเป็นปัญญาเพื่อให้จิตสงบ เป็นปัญญาเพื่อให้จิตใจเราปล่อยมา ไม่ใช่ปัญญาเพื่อจะถอดถอนกิเลสเห็นใหม่ แต่พวกเราไม่เข้าใจ เพราะว่าปัญญาทำให้เราปล่อยมา ให้มันปล่อยจิตมาเป็นหนึ่ง พอปล่อยความฟุ้งซ่านให้มันเป็นหนึ่งเดียว แล้วมันสบายๆ พอมันสบายๆ มันสบายของมันนะ เพราะมันปล่อยภาระมาหมดเลย มันปล่อยภาระมาเพราะมีสติปัญญา

ฉะนั้นพอถ้ามันปล่อยเข้ามา มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่เพราะความเข้าใจผิดว่าสมาธินั้นคือมรรคผล คือธรรม ฉะนั้นเราทำสมาธิขึ้นมา ทำสมาธิเพื่อเกิดปัญญา ปัญญาอีกอันหนึ่ง ปัญญาที่มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่พิจารณากาย พิจารณากายเห็นใหม่ เราจะบอกว่าใช้ปัญญาได้ ปัญญาที่ออกพิจารณานี้พิจารณาได้ การพิจารณาเพราะไม่ต้องให้ใช้คำตายตัวว่า จิตต้องสงบก่อนแล้วถึงจะออกวิปัสสนา ถึงจะใช้ปัญญาแล้วก็บอกว่าแล้วเมื่อไหร่จะสงบละ แล้วพอจิตไม่สงบเนี่ยชาตินี้ไม่เสียเปล่าหรือ

ชาตินี้ปฏิบัติมาทั้งชาติเลย แล้วเมื่อไหร่จะได้วิปัสสนาละ ก็ไปหวังกันว่าปฏิบัติแล้วจะสูญเปล่า ไม่สูญเปล่านั้น แม้แต่นั่งสมาธิเนี่ย นั่งสมาธิตอนนี้ได้บุญหมดแล้ว บุญกิริยาวัตถุ เพราะว่าโยมจะนั่งอย่างไรก็ได้ ตามสบายที่ไหนก็ได้ แล้วเราเสียสละมานั่งถวายพระพุทธเจ้า ใ้ันบุญกุศลนะ เห็นใหม่ทำทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์ครั้งหนึ่ง ศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับสมาธิหนหนึ่ง สมาธิร้อยพันหนไม่เท่ากับเกิดปัญญาหนหนึ่ง

แล้วถ้าเรานั่งสงบหรือนั่งอย่างนี้ มันทำทานมากี่หน คุณอนเข้าสันทาบุญกุศลกันนะ อันนี้ได้บุญกุศล แล้วเวลานั่งภาวนา เห็นใหม่เราบอกว่าศาสนาพุทธ เราเป็นคนจน เราไม่มีเงินทอง เราทำบุญกุศลได้ไม่เหมือนเขา คนจนคนรวยนะ นั่งสมาธิมันเอาเงินวัดกันไม่ได้ มันเอาอำนาจวาสนาบารมีที่เราสร้างสมมาอันนั้นต่างหาก บุญกุศลอันนี้มันเกิดที่ใจ ถ้าบุญกุศลอันนี้เกิดที่ใจอันนี้เป็นความจริง อันนี้มันต้องมีเงินมีทองใหม่ละ มันทำมาจากเรา เนี่ย บุญมันเกิดแล้วไง

ถ้าบุญมันเกิดแล้ว เวลานั่งไปแล้วเราจะไม่ได้ ภาวนาไปแล้วจะไม่ได้ แล้วเมื่อไหร่จะได้ มันมีอันเดียวเท่านั้นนะ คือไม่ภาวนานั้นนะมันไม่ได้ ใจไม่ทำอะไรเลยนะ จะทำโน้นก็กลัว ทำนี่ก็กลัว ไม่ทำอะไรเลยนะไม่ได้ แต่ถ้าทำไปแล้วนะผิติดูกมันแก้ไขได้ ฉะนั้นเวลา “คิดันควรเปลี่ยนจากกรรมฐานมาเจริญอสุภะใหม่” เพราะว่าเวลาทำกรรมฐานนะ มรณานุสติเห็นใหม่ เราคิดถึงความตายมันก็เป็นสมาธิ เราทำกรรมฐาน มันก็เป็นกรรมฐาน

มรณานุสติเห็นใหม่ กำหนดอัฐิ อัฐิๆ กำหนดกระดูก เห็นใหม่เราฟังกระดูกๆๆๆ กระดูกก็คือแทนพุทโชนั่นแหละ ฉะนั้นถ้าเปลี่ยนมานะ เปลี่ยนมาเจริญอสุภะนะก็เท่ากับเราเปลี่ยนคำบริกรรม เปลี่ยนคำบริกรรมหรือเปลี่ยนปัญญาใช้ได้ไหม ใช้ได้ ใช้ได้ เป้าหมายมันอยู่ที่ว่าถ้าเราทำถูก เราถูกต้อง เวลามันผิติดมันผิติดตรงนี้ไง ผิดที่ตรงเจตนา เราตั้งเป้าผิด เราตั้งผิดแล้วเราเข้าใจเห็นใหม่ เข้าใจเป็นอย่างนั้นๆๆๆ พอใช้ปัญญาไปแล้ว มันปล่อยแล้ว มันเป็นโศคาบันแล้ว เป็นสภิกทาแล้ว เห็นใหม่เพราะอะไร

เพราะเราให้คะแนนตัวเองมากเกินไปจริง แต่ถ้าเราทำของเรานะ ความจริงคะแนนไม่คะแนนนี้ทั้งมันไว้เลย มันรู้ของมันเอง อย่างเช่นที่ในคำถามนี้เขาบอกอยู่แล้ว มันเคลิ้มๆ มันก็รู้ สิ่งที่เวลามันเคลิ้มไปเพราะสติมันอ่อน เราพุทโธๆๆ แล้วมันเคลิ้มไปเนี่ย เคลิ้มไปอย่างนี้มันแน่นอน แน่ชัดอยู่แล้วว่าสติมันอ่อน ถ้าสติมันอ่อนปั๊บ เราชัดๆ ขึ้นมาก็ได้ หรือถ้าเรามันพุทโธให้เร็วขึ้น หรือเราวางใจ เราวางลมหรือเราจะให้มันเร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น

แล้วถ้าคราวนี้มันแก้ไขไม่ได้ คราวหน้าที่เราจะนั่งสมาธิ เราต้องเตรียมตัวให้พร้อมเลย เตรียมตัวร่างกายนี้สมบูรณ์ใหม่ อาหารต่างๆ ที่เรากินเข้าไปมันมากเกินไปไหม แล้วเรานั่งของเราดู แล้วถึงเวลาแล้วเราควบคุม แต่นี้โยมทำงานทางโลกใช้ใหม่ มีงานเลี้ยงไปเจอเพื่อนฝูง ใจจะไม่กินหรือก็เกรงใจเขา พอกินเสร็จแล้วกลับมา พอแยกจากเพื่อนฝูงมาก็จะเข้าบ้าน จะไปภาวนา โอ๊ย เต็มท้องเลย จะทำอย่างไรดีเห็นใหม่ อันนี้เราต้องควบคุมตรงนี้ ถ้าเราควบคุมตรงนี้ได้ ใจความเคลิ้มๆ นี้มันจะเบาบางไป มันต้องเตรียมมาตั้งแต่สภาพแวดล้อมจากข้างนอก พอมันมาภาวนาครั้งนี้เป็นอย่างไรวัดผลว่าภาวนาอย่างนี้

เพราะเวลาเราบอกระยะ เมื่อก่อนที่เรา นั่งใหม่ๆ นี่มันมีปัญหา มาก พอปัญหา มาก เราจะคิดถึงว่าตั้งแต่ตื่นนอน ตื่นนอนตี ๓ ตี ๔ ขึ้นมานะ คืดอะไรบ้าง แล้วออกไป ฝึกสมาธิพบสิ่งใดบ้าง แล้วเวลาสมาธิกลับมาแล้ว แจกอาหาร อาหารใส่ลงบาตรนะ มันมีอะไรบ้าง แล้วฉันคำแรก มันอาหารเป็นอะไร คำที่ ๒ คำที่ ๓ คำที่ ๔ จนกว่าเราอิ่ม ท้องขึ้นมา แล้วอิ่มท้องล้างบาตรเช็ดบาตรแล้ว กลับมาปฏิบัติมันมีอะไรกระทบบ้าง พอเรา เอาบาตรไปวางเสร็จปั๊บ เราจะเข้าทางจงกรมทันทีเลย แล้วนั่งสมาธิทันที

เราจะย้อนกลับมาขนาดนี้เลย ถ้าวันหนึ่งวัน ถ้าวันนี้สัปหงกมันเป็นเพราะเหตุใด เรื่อง อาหารมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ เรื่องกระทบนี้ เรื่องเวลาเสียดสี เวลาลมปากมากกระทบใจเรา เนี่ย ไปฝึกสมาธิหรือไปโดนอะไรกระทบรุนแรงอย่างนี้ อันนั้นมันจะมาคิดเลย เวลา ฝึกสมาธินะ พระไปรดงค์ ไปฝึกสมาธิ ถ้าบ้านไหนมีความสุข โอ้ บ้านนี้มีบุญนะ เขามีความสุขของเขา ไปบ้านนี้ละสามีภรรยา กำลังทะเลาะกันนะ เด็กกำลังร้องไห้ นะ มา คิดเลยนะ บ้านนี้มีทุกข์มากเห็นไหม

เวลาไปฝึกสมาธิ มันได้ไปฟังเทศน์ตลอด แล้วเรามาดูแล้วว่าสังคมก็เป็นอย่างนี้ โลกเขาเกิดมาแล้วเป็นอย่างนี้ แล้วเราชีวิตของพระนี่เป็นอย่างนี้ มันเอามาพิจารณาได้ ตลอดเวลา เนี่ยเราจะย้อนกลับมาที่ว่า ที่ว่ามันเคลิ้มๆ เราต้องแก้ไข เพราะเคลิ้มๆ เรา ถลาคิดไปแล้วครั้งหนึ่ง ถ้ามามากกว่าเคลิ้มก็หลับ หลับคือตกภวังค์ ภวังค์คือขาดสติ พอ ขาดสติมันหายไปเลย หายไปเลย แล้วเวลามันจะกลับมาเหมือนคนตื่นนอน แต่ถ้าเป็น สมาธินะ ไม่มีสิ่งใดหายไปเลย พุทโธๆ มันจะลงขนาดไหน จิตมันจะเป็นอย่างไร มันมี สติสัมปชัญญะ

เหมือนว่า ว่าที่มันขึ้นไปมีเชือกอยู่ เราไปกุมเชือกอยู่เนี่ย แรงลม แรงอะไร พอ ดึงมือเราจะรู้ตลอดเวลาเลย แต่ถ้าไม่มีเชือกหรือว่ามันขาดไป มันจะวูบหายไปเลย หายไปเลย เชือกนี่คือสติไง คือความรู้สึกตลอดเวลาไป พุทโธๆ ถ้าสมาธิ ว่ามีเชือกอยู่ นะ เราจะจับเชือกอยู่เนี่ยมันมีแรงหน่วงเห็นไหม เราจะรู้ตลอดเวลา สมาธิถ้ามันลงนะมัน จะรู้ตลอดเวลา ไม่มีอาการเคลิ้ม ไม่มีอาการอะไร มีแต่ความสงบ แล้วความสงบถ้าลงไป แล้วนะ จะบอกว่ามีแต่ความสุข สุขจนคิดสมาธิได้

ฉะนั้น นี่สมาธินะ แล้วพอถอนออกจากสมาธิ สมาธิออกมาแล้วมันก็เป็นอารมณ์ ปกตินี้ แล้วเราพิจารณาใช้ปัญญาของเรา ถ้าเข้าสมาธิคือเข้าไปพักเอาหลักเอาแก่นแท้ แล้ว

พอพักเอาหลักเอาเกณฑ์ มันเข้าไปถึงตัวต้นข้าวคือตัวจิต แล้วตัวจิตมันออกพิจารณา พิจารณาเพราะอะไร เวลาโลกนี้นะ ความทุกข์นี้นะ ไม่มีใครทุกข์กับเราหรอก สรรพสิ่งในโลกนี้แก้วแหวนเงินทอง ประชาชนญาติโยมต่างๆ เขาไม่ให้ทุกข์กับเราได้เลย

ไอ้จิตดวงนี้มันโง่ ไอ้จิตดวงนี้มันไปยึดเขาเอง เขาพูดกันเรื่องดีๆ ก็เข้าใจผิดว่าเขาค่าเรา เขาชมเราดีจะตายเลย เราก็ดูว่าเขานินทาเรา ไอ้ตัวนี้มันโง่ พอมันโง่ พอจิตมันเข้าถึงสมาธิ เข้าไปถึงพื้นฐาน พื้นฐานเนี่ยพอมันจะเกิดปัญญาขึ้นมา มันจะถอนความโง่ในตัวมัน ถ้าถอนความโง่ในตัวมัน นี่ถอนสังโยชน์ ถอนอุปาทานของใจ

ถ้ามันไม่มีตัวนี้ขึ้นมาจะ คิดไปร้อยแปด มันก็คิดแบบพื้นๆ คิดแบบตื้นๆ มันโลกีย์ปัญญา ปัญญาจากสมอมนี่คิดตื้นๆ คิดถึงแต่ความเปรียบเทียบได้ คิดแบบครูบาอาจารย์สั่งสอน คิดแบบตริกเอา คิดแบบปัญญา มันไม่ถอนอุปาทานหรอก แต่มันสลดสังเวชนะ มันสลดใจ มันสะเทือนใจ เวลาเราคิดด้วยสมอมนะ แต่ถ้าเข้าถึงสมาธิ สมาธิมันออกมา ปัญญาที่มันออกมา ปัญญาที่เกิดจากจิต ปัญญาที่เกิดจากสิ่งที่มันจะถอดถอนจิต เพราะจิตมันเป็นคนไปติดเอง พอจิตมันไปติด สมาธิมันสำคัญอย่างนี้

สมาธินะญาณทัสสนะ ทัสสนะ ญาณ ญาณเนี่ยกิจจญาณ ญาณที่เกิดจากจิต นี่ปัญญาที่เกิดจากสมอมนะ มันเป็นปัญญาสามัญสำนึกเห็นใหม่ มันถึงต้องคำว่าอาศัยสมาธิ อาศัยสมาธิพอไปถึงต้นข้าว ไปถึงรากฐานของความคิด ไปถึงรากฐานของสิ่งที่มันผูกพันอยู่ นี่สมาธินี้ต้องการเพื่อเข้าไปถึงต้นข้าว เข้าไปถึงต้นเหตุ แต่พอถึงต้นเหตุแล้วนี้ เวลา มันจะทำงานแล้ว มันก็ถอนจากต้นเหตุมาใช้สามัญสำนึกเรานี้แหละ เพราะมันเกิดจากสมาธิเห็นใหม่

ฉะนั้นเมื่อไหร่มันจะเกิดสมาธิละ แล้วเมื่อไหร่มันจะได้วิปัสสนาละ วิดก วิจารณ์ะเดือดร้อนกันไปหมดเลย ก็ใช้พุทโธๆ ไปนี่แหละ แล้วใช้ปัญญาไปเลย ปัญญาที่ใช้ปัญญาที่เราใคร่ครวญในชีวิตประจำวันก็ใช้ไป แล้วก็กลับมาพุทโธ แล้วออกมาใช้ปัญญา แล้วก็กลับไปพุทโธ ถูกต้อง เพราะปัญญานี้มันจะกรองใจ กรองให้ง่ายขึ้น ผัก เราไปซื้อมาจากตลาด เรายังไม่กล้าเอามาทำอาหารเลย เอาไปแช่ล้างทับทิมนะ กลัวเชื้อโรคมันจะตามมา แล้วความคิดที่มันคิดโดยสามัญสำนึกนี้ เราเชื่อมั่นได้ใหม่

สมาธิมันจะมาล้าง มาทำให้ผักนี้สะอาด ทำให้ผักนี้ทำแล้วอาหารจะเป็นประโยชน์ ความคิดที่เกิดจากสมาธิเนี่ย เป็นความคิดที่ล้างแล้วสะอาด ความคิดสกปรก

ความคิดสะอาด คุณติ ผักวางไว้แมลงวันก็มาไข่ สัตว์มันก็มาทะมากินของมันนะ มันก็สกปรกอีก ความคิดที่สะอาด ถ้ามันไม่มีสมาธิควบคุม เดี่ยวมันก็สกปรกอีก เพราะเดี๋ยวกิเลสมันก็มาครอบงำอีก กิเลสมันก็ใช้ประโยชน์ของมันอีกเห็นไหม

แล้วบอกใช้ประโยชน์ก็ความคิดนี้แหละ ความคิดนี้แหละ ชั้น ๕ มันไม่ใช่กิเลสนะ ความคิดจริงๆ ก็ไม่ใช่กิเลส ถ้าความคิดเป็นกิเลสพระพุทธเจ้าเทศน์อยู่นั้นอะไร ไม่ใช่ความคิดเหอ พระพุทธเจ้าเทศน์อยู่นะ สิ่งนั้นเพราะอะไร เพราะกิเลสมันมาใช้ ชั้น ๕ นี้พอใช้ชั้น ๕ พอเราเข้าไปสู่จิต จิตนั้นไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่จิต แล้วเข้าไปสู่ตัวจิต พอจิตเป็นสมาธิแล้วออกมาใช้ปัญญา ใช้ปัญญาไปเรื่อยๆ

ถาม : ยอมรับว่าความดั่งเลสขันธ์นี้กลายเป็นนิรณัน ขวางการทำตามสงบได้เหมือนกัน เลยอยากถามหลวงพ่อดิฉันควรผลัดเปลี่ยนไปดูกายอย่างที่หลวงปู่เจี๊ยะสอนบ้างหรือไม่ หรือว่าควรสลัดกับพุทโธ

หลวงพ่ : อันนี้สำคัญ “หรือว่าควรสลัดกับพุทโธ” ควรสลัดกัน “หรือควรทำอย่างใดอย่างหนึ่ง” ควรสลัดกัน คำว่าสลัดกันนี้ะ ไม่ใช่สลัดแบบว่าคัทเฮ้าท์ยกขึ้นยกลงใจ ควรทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำขณะที่ทำพุทโธก็พุทโธต่อเนื่องไป แล้วถ้าจะไปดูกายพิจารณากายก็ทำอย่างนั้น ดูกายก็เห็นใหม่ ดูกระดูกเห็นใหม่ ดูอัฐิ กำหนดกระดูก กำหนดสิ่งต่างๆ มันกำหนดได้ กรรมฐาน ๔๐ ห่องเห็นใหม่ การใช้คำบริกรรมนะ คำใดคำหนึ่ง อย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างเดียว อย่างเดียวแล้วทำต่อเนื่อง

ถ้าพอถึงทำต่อเนื่องมันเปลี่ยนไปอย่างเช่น พุทโธๆๆ พอจิตมันสงบขึ้นมาเห็นใหม่ พอจิตมันสงบหรือว่ามันจะเคลิ้มไป เราพลิกเลย พอพลิกไปดูอย่างอื่น พลิกไปพิจารณาเห็นใหม่ พลิกไปใช้ปัญญา การพิจารณากายต่างๆ ก็ใช้ปัญญา ใช้ปัญญาไปตลอดเลย ไปตลอดเลย พอตลอดเลยจนกว่ามันจะสงบได้ ถ้าไม่สงบขึ้นมา เราถึงที่สุดเราจะเปลี่ยนกลับมาก็ได้ อย่างใดอย่างหนึ่ง สลัดกันอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ขณะทำทำอย่างเดียว

นี่พอไปทำ พอทำกิเลสนี้ สิ่งที่เกิดพลาด เพราะกิเลสมันคอยอยู่ใช้ใหม่ พุทโธๆ แหม จิตกำลังดีเลย แหม ลงดีเลย แต่มันเกิดฉุกใจขึ้นมา แหม มันต้องใช้ปัญญา พอใช้ปัญญา พอปัญญามันเริ่มใหม่ๆ มันก็เริ่มพอทำไปได้ พอทำได้ครั้งๆ เนี่ยมันไม่ติแล้ว

แหม มันน่าจะพุทโธนะเมื่อกี้นะ พุทโธมันดีกว่า เนี่ย กิเลสมันจะมายั่วตรงนี้ ยั่วระหว่างว่าเวลาเปลี่ยนไปแล้วก็ละล้าละลังใจ ได้หน้าจะเอาหลัง ได้หลังจะเอาหน้า ก็เลยจะสับสน ถึงบอกว่าอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่าให้กิเลสมันมาล้าล้า กิเลสมันจะคอยมาล้าล้าใจ เดียวจะเอาชนิดนั้น เดียวจะเอาชนิดนี้ แต่มันก็อยู่ที่การลองผิดลองถูกนะ

นี่ถือว่าได้ตอบคำถามหรือยัง เนี่ยว่าตอบแล้วนะ เขาอยู่อเมริกาเนาะ แล้วเวลาอ่านอย่างนี้แล้ว เราจะบอกว่าปัญหาพื้นฐาน แล้วทุกคนจะเป็นอย่างนี้หมด แล้วเวลาคำถามมาก็ถามคำถามอย่างนี้แหละ เพียงแต่ว่าคนละแง่มุม แล้วจะตอบ หลักก็คืออย่างนี้ไง หลักมันคือตั้งสติไว้ แล้วกำหนดพุทโธไปเรื่อยๆ คำว่าพุทโธนี่นะ มันเป็นคำป้อนทบทวน มันเป็นเรื่องที่เขาเรียกว่าตรงตัวที่สุด มันเป็นการตรงตัวและชัดเจนที่สุด วิตก วิจารณ์ แล้วนึกพุทโธๆๆ มันครบกระบวนการของมัน คือพุทโธก็เป็นสมมุติอันหนึ่ง สมมุติเนะ เห็นไหมชื่อพุทโธคือสมมุติอันหนึ่ง

แต่ความจริงพุทโธคือความรู้สึก คือความรู้นี่คือพุทโธ ทีนี้พุทโธนี้เห็นไหม พอพุทโธนี้ พุทโธนี้เป็นสมมุติอันหนึ่ง แล้วพุทโธจะเกิดขึ้นมาต่อเมื่อเกิดการวิตก คือเกิดขึ้นมา ความคิดมาจากไหน ความคิดมาจากจิต เวลาเกิดขึ้นมานี้เกิดขึ้นมาจากจิต เห็นไหม เวลามันพุทโธๆ เพราะจิตมันทำงาน คือว่าวที่มีเชือก เชือกสติมันพร้อมมันดึงเข้ามา ถึงที่สุดแล้วนะ ถ้าเราเอว่าวมา เราเก็บเชือก ว่าวกับเราจะมาเป็นอันเดียวกัน พุทโธๆๆไป มันไปสู่ตัวจิตใจ มันถึงบอกมันสมบูรณ์ มันตรงตัวที่สุด

แต่ถ้าปัญญาอบรมสมาธิต่างๆ นี่ มันเป็นแบบว่าเราต้องมีสติ มันต้องทำงานแบบว่ามันเป็นอันดับที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ขึ้นไป มันไม่ชัดเจนตรงตัว นี่พอชัดเจนตรงตัวขึ้นมา มันก็มีข้อโต้แย้ง ทำไมต้องพุทโธละ พุทโธไม่มีอะไรเลย ไหนก็ต้องพุทโธ พุทโธมันจะเป็นอย่างไรละ พุทโธมันไม่มีปัญญาเห็นไหม การที่มันชัดเจนตรงตัว แต่เราจะเอาเหตุผลเอาเหตุผลมาขยายความ ว่าทำไมถึงต้องพุทโธละ พุทโธมีประโยชน์อะไร พุทโธต้องทำเพื่ออะไร เนี่ยพวกที่มีปัญญาเห็นไหม ก็เอาเนื้อมาโต้แย้ง

กิเลสมันก็เอานี้มาได้แย้ง พอมาได้แย้งขึ้นมา เราก็เชือกกิเลสไป เราก็เลิกพุทโธไปเลย พุทโธมันเป็นของพื้นฐาน พุทโธมันไม่มีความจำเป็น เราทำอย่างอื่นมันมีความจำเป็นกว่า มันแน่นอนกว่า ฉะนั้นบอกว่าคำว่าพุทโธมันตรงประเด็น มันตรงตัว มันเป็น

สิ่งพื้นฐานที่เราทำง่ายที่สุด แล้วมีความผิดพลาดน้อยที่สุด ขนาดว่าผิดพลาดน้อยที่สุดมันยังเคลิ้มหลับไปเลย ความผิดพลาดน้อยที่สุด

ทีนี้การประพฤติปฏิบัติ มันเป็นจิตตภาวนา เห็นไหมมันเป็นบทธรรม ฉะนั้นเราถึงจะต้องตั้งใจ ฉะนั้นถึงว่าเวลาประพฤติปฏิบัติ มันไม่ง่ายอย่างที่คิดหรอก แต่มันก็ไม่สุดวิสัยพวกเราใช่ไหม นี่ไงเพราะมันไม่สุดวิสัยพวกเรา เพราะพวกเรานี้ตื่นตัว ชาวพุทธตื่นตัวขึ้นมา เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดนะ เวลาไปต่างประเทศไปอะไรต่างๆ เขาแสวงหากัน เขาศึกษากัน เขามีปัญญาของเขา เขาว่าเขาศึกษาเนียเขาศึกษาตรงพระไตรปิฎกเลย อย่างพวกเรานี้ศึกษาจากประเพณีวัฒนธรรมก่อน ทำตามๆ กันมา ทำตามๆ กันมา ก็เลยว่าจะอะไรเป็นศาสนาจริง อะไรเป็นศาสนาปลอม ไม่รู้เลย ศาสนาปลอมนะมันก็อยู่ที่ประเพณีวัฒนธรรม ตัวศาสนาจริง ตัวศาสนาจริง ตัวอริยสังขะ

พูดกับพระ เราบอกเลยนะธาตุรู้เห็นไหม ธาตุรู้ พลังงาน เขาบอกว่าจิตนี้เป็นพลังงานหรือ จิตนี้เป็นพลังงาน แล้ววิญญาณมีไหม เราบอกเวลาจิตนี้เป็นพลังงาน เวลาพูดถึงอริยสัง เราพูดถึงอริยสัง แต่ถ้าพูดถึงวิญญะ พูดถึงวิญญะ จิตวิญญาณมีไหม ฝีมือมีไหม วิญญาณเกิดตายมีไหม มี แต่ถ้าพูดถึงวิญญาณเกิดตายมีไหม เราก็บอก โอ้อโฮ เราก็ต้องไปแก้เอาชาติที่แล้ว ชาติที่แล้วทำผิดมานะ แล้วจะมาแก้ชาตินี้ แล้วไอ้กรรมชาติที่แล้วมันยังตามมา จะไปแก้มันที่ไหน มันก็ไปแก้เอาที่นั่นนะ นี่พูดถึงวิญญะ

แต่เวลาพูดถึงอริยสัง อริยสังมันปัจจุบันใจ ปัจจุบันคือจิตในปัจจุบันนี้ ถ้าจิตในปัจจุบันนี้ถ้าจิตสงบเข้าไปเนี่ย จิตสงบแล้วจับตัวจิตได้ นั่นไงเห็นตัวพลังงาน แล้วตัวพลังงานเห็นไหม พลังงานมันเป็นปัจจุบัน ตัวปัจจุบันแล้วมันจะเคลื่อนไหวอย่างไร การเคลื่อนไหวของมันไป พอการเคลื่อนไหว จูจิตจนเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิต เห็นไหม จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นอาการเห็นความคิด เห็นอย่างนี้ เนี่ยมันเป็นอริยสัง มันเป็นอริยสัง มันเป็นสังขธรรม มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะมาแก้กิเลส ทีนี้ไอ้เนี่ยมันเป็นอริยสังใช่ไหม อริยสัง มันก็เหมือนกับปัจจุบัน

แต่ในปัจจุบันนี้คนจะเกิดมาอย่างไร คนเรานี้เคยตั้งแต่เมื่อวานนี้กับวันนี้เป็นคนๆ เดียวกันหรือเปล่า เมื่อวานนี้เป็นคนๆ หนึ่ง วันนี้เป็นอีกคนหนึ่ง คนใหม่มาแล้วหรือ เมื่อวานมาวันนี้ วันนี้มาปัจจุบันนี้ก็แก้กันวันนี้ เมื่อวานแก้ไขอะไรไม่ได้แล้วแก้ไขในปัจจุบันนี้ เวลาพูดเป็นอริยสัง มันก็เป็นเรื่องปัจจุบัน มันเป็นเรื่องอริยสัง มัน

เป็นเรื่องทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แต่พูดถึงผลของมัน พูดถึงวิบาก พูดถึงกิเลสนะ กิเลส วัฏฏ์ กรรมวัฏฏ์ วิปากวัฏฏ์ เวลามันมีกิเลสมันถึงมีการกระทำ พอมันเกิดกระทำมันก็เกิดผล พอเกิดผลขึ้นมามันก็เป็นวัฏฏะ มันก็วนไป

แต่ถ้ามันไปพูดเนี่ยมันอยู่ที่ประเด็น ใครตั้งประเด็นขึ้นมา แล้วประเด็นมันเป็นอย่างไร ถ้าประเด็นมันเป็นประเด็น เราเป็นปัญญาชน เราพูดถึงศาสนาในภาคปฏิบัติ จิตนี่เป็นพลังงาน พลังงานแล้วหาพลังงานเจอใหม่ล่ะ พอจิตเป็นพลังบัพเห็นใหม่ เนี่ยเวลาพูดเป็นสมมุติ พูดเป็นบุคคลาธิษฐาน คนฟังไง จิตเป็นพลังงานมันก็วิ่งไปหาเลยนะ พลังงานก็จะไปรวบพลังงานมา ไอ้นี้ทิ้งไว้ พลังงานของเราเอง พลังงานตัวจิตเนี่ยหาให้เจอ จิตใครจิตมัน พลังงานใครพลังงานมัน

ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ของมารดา เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เราไม่เห็นตรงนั้น เราเห็นแต่ความรู้สึก เห็นอาการของมัน เห็นสิ่งที่มันล่อให้เราเห็น อาหารชอบกินแต่รสชาติ อาหารอร่อย ไม่ได้กินคุณค่าของอาหาร เห็นแต่รสชาติของมัน ความรู้สึกของมนุษย์ ความรู้สึกของสัญญาอารมณ์ กับธรรมชาติของจิต อันนี้เวลาเรากำหนดพุทโธๆ ก็เพื่อให้ตัวเองรู้จักตัวเอง ให้จิตรู้จักจิต ให้ตัวเองมีศักยภาพของตัวเอง ให้อริยสังขัมมันเกิดขึ้นมาจากจิตของเรา ถ้าจิตของเราเกิดอริยสังขัมขึ้นมา แล้วจิตของเรากลับมาทำลายกิเลสในหัวใจของเรา อันนี้มันจะเป็นธรรมะส่วนบุคคล ธรรมะของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เป็นนิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลานิพพานก็แต่ละบุคคลนิพพานไป เป็นสมบัติส่วนตัวคนนิพพานไป ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วางไว้ มันเป็นสังฆธรรม เป็นธรรมะสาธารณะ ถ้าธรรมะของเราเราต้องทำ แต่เนี่ยถึงบอกว่าการทำสมาธินี้ทำเพื่อเกิดปัญญา ไม่ใช่ทำสมาธิเพื่อสมาธิ ทำสมาธิเพื่อสมาธิเนี่ยสมาธิคือความสงบของใจ แล้วพอสมาธิคือความสงบของใจ แล้วถึงค่อยเกิดปัญญา แล้วปัญญามันจะกลับมาชำระกิเลส ที่ทำสมาธินี้ทำสมาธิเพื่อปัญญา เอวัง